

● ویژه‌نامه روزنامه پیام‌ما برای نشست اقلیمی سازمان ملل متحد

● (COP29)

پیام‌ما

www.payamema.ir

سال بیستم | شماره پیاپی ۲۹۷۵ | سه‌شنبه ۸ آبان‌ماه ۱۴۰۳ | قیمت ۲۰۰۰ تومان

شینا انصاری، رئیس سازمان حفاظت محیط زیست:

چرا باید در اجلاس تغییرات اقلیمی شرکت کنیم؟

کمتر از یک ماه به یکی از مهم‌ترین اجلاس‌های محیط زیستی جهان یعنی کاپ ۲۹ باقی مانده است. این اجلاس محیط زیستی از تاریخ ۱۱ الی ۲۲ نوامبر میلادی مصادف با ۲۱ آبان لغایت ۲ آذرماه در باکو آذربایجان برگزار می‌شود. چشم‌انداز کاپ پیش‌رو، کنترل دمای متوسط زمین تا یک و نیم درجه سانتیگراد و پیگیری اقدامات اجرایی کنوانسیون تغییر اقلیم و همچنین پیشبرد موضوعات مالی ای است که شکل‌گیری آنها از کاپ‌های پیشین رقم خورد.

پیام‌ما در گفت‌وگو با مسئولان و کارشناسان، پیامدهای غیبت ایران در اجلاس تغییرات اقلیمی را بررسی می‌کند

کاپ ۲۹؛ فرصت آخر

| گفت‌وگو |

چالش‌ها و فرصت‌های کاپ ۲۹ از زبان
رئیس کمیسیون انرژی اتاق بازرگانی ایران

آیا ایران دوباره فرصت را از دست می‌دهد؟

| شبنم شکوریان |

در عصر کنونی که بحران‌های زیست‌محیطی و تغییرات اقلیمی به یکی از بزرگ‌ترین چالش‌های جوامع بشری تبدیل شده‌اند، اجلاس اقلیمی سالانه سازمان ملل متحد (COP ۲۹) به‌عنوان یکی از مهم‌ترین رویدادهای جهانی برای مقابله با این معضلات شناخته می‌شود.

این در حالی است که برخی از کارشناسان و فعالان محیط‌زیست کشور بر این باورند که ایران در سال‌های گذشته به دلیل عدم حضور مؤثر و فعال در این اجلاس‌ها، نتوانسته است بر تصمیم‌گیری‌های جهانی تأثیر بگذارد و فرصت‌های مهمی برای ارتقاء موقعیت خود را از دست داده است. آن‌ها بر این امر تأکید دارند که مشارکت مقامات ارشد ایرانی، به ویژه رئیس‌جمهور، در نشست کاپ ۲۹ می‌تواند به تغییر نگرش جامعه جهانی نسبت به ایران کمک کند و عزم و جدیت کشور در حوزه کاهش کربن و حفاظت از محیط‌زیست را به نمایش بگذارد.

آرش نجفی، رئیس کمیسیون انرژی اتاق بازرگانی، از جمله افرادی است که این روزها پیگیر حضور ایران در اجلاس کاپ ۲۹ شده است. او در گفت‌وگو با «پیام‌ما» تصریح می‌کند که این اجلاس، فرصتی بی‌نظیر برای ایران به شمار می‌رود تا دستاوردهای خود در حوزه پتروشیمی و انرژی‌های تجدیدپذیر را به نمایش بگذارد. به اعتقاد او در شرایطی که بی‌توجهی به مسائل زیست‌محیطی، پیامدهای جبران‌ناپذیری دارد، کاپ ۲۹ می‌تواند نقطه عطفی در بازسازی اعتبار و جایگاه ایران در جامعه جهانی باشد.

نجفی همچنین به همکاری میان بخش دولتی و خصوصی به‌عنوان کلیدی برای برداشتن گام‌های مؤثر در راستای توسعه پایدار و کاهش آلاینده‌ها تأکید دارد. او در این مصاحبه، اهمیت و ضرورت حضور ایران در اجلاس کاپ ۲۹ را بررسی و نقش آن را در تغییر وضعیت زیست‌محیطی کشور تحلیل کرده است.

این روزها درباره ضرورت حضور ایران در نشست اقلیمی سازمان ملل متحد (COP ۲۹) بسیار بحث می‌شود. به‌خصوص کارشناسان حوزه محیط‌زیست بر شرکت‌کردن رئیس‌جمهور در این اجلاس، تأکید ویژه‌ای دارند. به نظر شما حضور مقامات بلندپایه دولت در این اجلاس چقدر می‌تواند برای ایران مثمرتر باشد؟

واقعیت امر این است که کاپ‌ها به‌طور کلی دومین رویداد مهم جهانی به‌حساب می‌آیند که سران کشورهای دنیا به‌طور جدی در آن جمع می‌شوند. در واقع بعد از برگزاری مجمع‌عمومی سازمان ملل که هر ساله در مه‌ماه برگزار می‌شود، نشست اقلیمی سازمان ملل متحد (COP) بزرگ‌ترین رویدادی است که با حضور سران کشورهای مختلف برای حفظ محیط‌زیست و کاهش دمای کره زمین برگزار می‌شود. ما در سنوات گذشته خیلی جدی در این اجلاس حضور نداشته‌ایم و این امر موجب شده تا در تصمیم‌گیری مشارکت نداشته باشیم. اما در اجلاس کاپ ۲۹، این فرصت را داریم تا نگرش جهان را نسبت به خود تغییر دهیم. حضور پررنگ در کاپ ۲۹ پیام مشخصی دارد و آن این است که ما در حوزه کاهش مصرف کربن تلاش جدی می‌کنیم. علاوه بر اینکه مقامات دولتی در سطح رئیس‌جمهور و رئیس سازمان محیط‌زیست باید در این اجلاس شرکت کنند، در این دوره می‌خواهیم به‌عنوان بخش خصوصی، دولت را در کاپ ۲۹ همراهی کنیم تا بتوانیم عملکردهای خوبی که در حوزه‌های مختلف به‌خصوص بخش

| یادداشت |

| شینا انصاری |

| رئیس سازمان حفاظت محیط زیست |

چرا باید در اجلاس تغییرات اقلیمی شرکت کنیم؟

زیان، GEF و GCF است جمهوری اسلامی ایران به‌رغم همه محدودیت‌ها و تحریم‌های ناعادلانه، تاکنون اقدامات ملی مناسبی در اجرای مفاد کنوانسیون تغییر اقلیم انجام داده است. از جمله اهم این اقدامات می‌توان به تدوین سند اقتصاد کم کربن، تدوین برنامه راهبردی ملی تغییر اقلیم، درج موضوع تغییر اقلیم در قالب بند الحاقی به ماده ۲۲ برنامه هفتم توسعه کشور و تشکیل کارگروه ملی تغییر اقلیم با حضور دستگاه‌های ذی‌صلاح طبق آیین‌نامه مصوب هیئت وزیران اشاره نمود

از موضوعات بااهمیت برای کشور در مذاکرات تغییر اقلیم باتوجه به رویکرد جدید آن تأکید بر شرایط آسیب‌پذیر کشور در مواجهه با عوارض تغییر اقلیم، مقابله با مسئله گردوغبار کانون‌های فرامرزی و تحریم‌های ظالمانه‌ای است که مانع ورود تکنولوژی و کمک‌های فنی برای اجرای هر چه بیشتر مفاد کنوانسیون می‌شود

در بیست و نهمین کنفرانس اعضا (COP۲۹)، حضور فعال نمایندگان کشور در این رویداد و ارائه دستاوردهای ملی در زمینه تغییر اقلیم و بیان تأثیرپذیری بالای کشور از اثرات تغییر اقلیم امری ضروری است. عدم حضور می‌تواند کشور را از فرصت‌هایی همچون جذب حمایت‌های مالی بین‌المللی روزافزون مرتبط با تغییر اقلیم بالاخص حمایت‌های ذیل کنوانسیون تغییر آب‌وهوا که سایر کشورهای آسیب‌پذیر از آن استفاده می‌کنند محروم نماید بی شک برای مهار روند روبه‌رشد مصرف انرژی و به‌تبع آن افزایش آلاینده‌ها و همچنین انتشار فزاینده گازهای گلخانه‌ای، راه‌اندازی نظام اندازه‌گیری، گزارش‌دهی و راستی‌آزمایی (MRV)، بازار تبادل انتشار و کاهش انتشار با اقدامات بهینه‌سازی مصرف انرژی و توسعه تجدیدپذیرها از محورهای است که می‌تواند با تقویت تعاملات جهانی و دیپلماسی فعال محیط‌زیست موجبات مدیریت و سازگاری با تبعات تغییر اقلیم را در پی داشته باشد

کمتر از یک ماه به یکی از مهم‌ترین اجلاس‌های محیط‌زیستی جهان یعنی کاپ ۲۹ باقی مانده است. این اجلاس محیط‌زیستی از تاریخ ۱۱ الی ۲۲ نوامبر میلادی مصادف با ۲۱ آبان لغایت ۲ آذرماه در باکو آذربایجان برگزار می‌شود. چشم‌انداز کاپ پیش‌رو، کنترل دمای متوسط زمین تا یک و نیم درجه سانتیگراد و پیگیری اقدامات اجرایی کنوانسیون تغییر اقلیم و همچنین پیشبرد موضوعات مالی ای است که شکل‌گیری آنها از کاپ‌های پیشین رقم خورد

کشور عزیز ما از یک‌طرف تحت‌تأثیر عوامل اقلیمی است و از طرف دیگر جزو ده کشور انتشاردهنده گازهای گلخانه‌ای است. بیشتر از ۸۶ درصد از انتشار گازهای گلخانه‌ای کشور از بخش انرژی است. طبق آخرین ترانزنامه کشور در سال ۱۴۰۰، در میان بخش‌های مختلف اقتصاد، بیشترین سهم از انتشار گاز دی‌اکسیدکربن را بخش نیروگاهی با ۳۲ درصد به خود اختصاص داده است

ایران به‌عنوان یکی از نقاط تولد و نضج حقوق بین‌الملل محیط‌زیست، با قرار گرفتن در یکی از مناطق متأثر از پیامدهای تغییر اقلیم، در ادوار قبل یکی از اعضای فعال در مذاکرات کنوانسیون تغییر اقلیم بوده است و منافع کشور هم‌راستا با منافع کشورهای درحال‌توسعه مانند کشورهای عضو اوپک، گروه‌های China+G۷۷ و کشورهای درحال‌توسعه هم‌فکر (LMDC) پیش‌رفته است. از این‌رو در صورت تقویت فضای دیپلماسی محیط‌زیستی، می‌توان برای منافع ملی در قالب گروه‌های فوق بهره برد

آنچه که بیش از هر چیز، می‌بایست همت فعالان و مسئولان این عرصه باشد، تمرکز بر موضوعات مورد اهمیت اجلاس پیش‌روست که از جمله آنها گذار عادلانه Just Transition و برنامه اجرایی شرم‌الشیخ در زمینه کاهش بلندپروازانه انتشار گازهای گلخانه‌ای به همراه موضوعات تأمین مالی خصوصاً تعیین هدف جمعی جدید برای تأمین مالی و مسائل مربوط به صندوق‌هایی ضرر و

ما در سنوات گذشته خیلی جدی در این اجلاس حضور نداشتیم و این امر موجب شده تا در تصمیم‌گیری مشارکت نداشته باشیم. اما در اجلاس کاپ ۲۹، این فرصت را داریم تا نگرش جهان را نسبت به خود تغییر دهیم.

پیام ما | ۱۴۰۳

ما در مدیریت انرژی سال‌ها است که اشتباه کردیم. بزرگ‌ترین استراتژی در حوزه انرژی در دنیا بهینه‌سازی مصرف انرژی است. همه این کار را کرده‌اند و ما هنوز انجام نداده‌ایم.

انتقال و واگذاری پروژه‌ها را به صورت دست چندم به بخش خصوصی می‌دهیم و در این میان ساختارهای واسطه‌ای تعریف کرده‌ایم، اشتباه مدیریتی است. اگر ما می‌خواهیم که کشور به توسعه پایدار برسد باید به بخش خصوصی اعتماد و کارها را از داخل دولت برون‌سپاری کنیم. هر جا که این اتفاق افتاده است، بخش خصوصی توانسته به‌خوبی از عهده کار برآید و هر آنچه امروز در بخش عمران و آبادی کشور می‌بینید، تلاش فعالان و کارآفرینان بخش خصوصی در طول یک قرن گذشته است

گفتید که اگر در اجلاس کاپ ۲۹ در آذربایجان شرکت نکنید، نتیجه گزارش مربوط به کاهش کربن را در همایشی در قلب اروپا ارائه خواهید کرد. در چه همایشی و در کدام کشور شرکت خواهید داشت؟

در حال حاضر پیگیر هستیم تا رویدادهای مهم در کشورهای اروپایی و حتی آسیایی را پیدا کنیم و در این مناسبت‌ها بتوانیم عملکرد کشور ایران در حوزه کربن و بهینه‌سازی را هم مطرح کنیم و هم بستر کار را معرفی کنیم تا بتوانیم تلاشگران و سرمایه‌گذاران این حوزه را برای سرمایه‌گذاری در کشور جذب کنیم

مصرف انرژی منجر به کاهش کربن می‌شود. ما باید برای کاهش کربن و کاهش آلاینده‌ها برنامه‌ریزی درستی انجام دهیم. منشأ ایجاد آلاینده‌ها مصرف بی‌رویه و زیاد سوخت‌های فسیلی است که باید اصلاح شود. امیدوارم بتوانیم با همکاری بخش خصوصی و سازمان‌های دولتی شرایط را تغییر دهیم. برای همین است که به جز حضور رئیس‌جمهور بر روی حضور بخش خصوصی نیز تأکید زیادی داریم

از کاپ ۲۷ بر روی حضور بخش خصوصی در اجلاس تغییرات اقلیمی تأکید خاصی می‌شود. شما فکر می‌کنید حضور بخش خصوصی می‌تواند تأثیر بیشتری بر عملکرد ایران در این اجلاس‌ها داشته باشد؟

من جدا فکر می‌کنم حضور بخش خصوصی تأثیر زیادی خواهد داشت. هر وقت که بخش خصوصی در هر حوزه‌ای حضور داشته، نتایج کار بهتر شده است. آنچه که امروز به‌عنوان پیمانکار و مجریان طرح‌ها در کشور می‌بینید، بخش خصوصی است. علی‌رغم اینکه کارها به‌صورت دست‌دوم و دست سوم به بخش خصوصی واگذار می‌شود، اما می‌بینیم که همه عملیات اجرایی واقعی کشور توسط همین بخش انجام می‌شود. اینکه ما در این سال‌ها اشتباه مدیریتی کردیم و

پتروشیمی رخ داده، به جد در این اجلاس مطرح کنیم
در همایش بهره‌وری انرژی، شما اعلام کردید که پتروشیمی‌ها در ایران چهار میلیارد دلار برای کاهش کربن سرمایه‌گذاری کرده‌اند. این‌گونه اقدامات معمولاً باید در سطح جهانی مورد توجه قرار گیرد. چرا تاکنون گزارشی رسمی در این زمینه در سطح بین‌المللی منتشر نشده است؟ آیا انتقاد کارشناسان حوزه محیط‌زیست درباره حضور انفعالی مقامات کشور در اجلاس‌های جهانی، به‌جاست و آیا این نوع حضور می‌تواند بر تأثیرگذاری ایران در تصمیم‌گیری‌های اقلیمی مؤثر باشد؟

پیگیری ایران برای کاهش انتشار کربن در حوزه پتروشیمی از شاخص‌های جهانی بالاتر است. درحالی‌که هیچ تلاش جدی از سوی سازمان محیط‌زیست در این سال‌ها برای مطرح‌شدن این گزارش‌ها در سطح جوامع بین‌المللی صورت نگرفته است. متأسفانه مسئولان کشور طی سنوات گذشته برای حضور در نشست اقلیمی سازمان ملل متحد ضعیف عمل کردند. ما امیدواریم که با تلاش مشترک اتاق بازرگانی، سازمان محیط‌زیست و وزارت خارجه و همچنین اهتمامی که پتروشیمی‌ها برای ارائه گزارش‌های خود دارند، بتوانیم در کاپ ۲۹، گزارش مفصلی از عملکرد ایران در این حوزه ارائه کنیم. در شرایط فعلی لازم است که به این موارد و برندسازی در حوزه بهینه‌سازی مصرف انرژی توجه بیشتری شود. ما تلاش می‌کنیم این گزارش را در کاپ ۲۹ مطرح کنیم. اگر ما در این اجلاس شرکت نکنیم، گزارش‌های مربوط به پتروشیمی‌ها را ظرف دو ماه آینده در همایشی در قلب اروپا ارائه خواهیم کرد. چرا که وظیفه ما است که به دنیا نشان دهیم؛ نسبت به انتشار کربن بی‌تفاوت نیستیم. در حال حاضر، جامعه جهانی نسبت به عملکرد ما در حوزه محیط‌زیست احساس بی‌تفاوتی دارد و ما باید این نگرش را تغییر دهیم

یکی از انتقاداتی که در این سال‌ها نسبت به شرکت مقامات ما در نشست‌های اقلیمی سازمان ملل متحد صورت گرفته، این است که پس از این نشست‌ها، تغییرات ملموسی در سیاست‌های داخلی و اقدامات اجرایی مشاهده نمی‌شود. به‌خصوص در حوزه انرژی، به نظر می‌رسد ما حتی از کشورهای همسایه هم عقب افتاده‌ایم. به نظر شما چه عواملی باعث عقب‌ماندگی ما در حوزه انرژی نسبت به کشورهای همسایه شده است؟

ما در مدیریت انرژی سال‌ها است که اشتباه کردیم. بزرگ‌ترین استراتژی در حوزه انرژی در دنیا بهینه‌سازی مصرف انرژی است. همه این کار را کرده‌اند و ما هنوز انجام نداده‌ایم؛ بنابراین، به نظر من، رویکرد ما اول‌ازهمه باید این باشد که یک فهم مشترک و مناسب از بهینه‌سازی مصرف انرژی پیدا کنیم. نتیجه فرایند بهینه‌سازی

ایستا | ۱۴۰۳

۱۰ سال عقب افتادیم

«معصومه ابتکار» رئیس اسبق سازمان حفاظت محیط‌زیست، در گفت‌وگو با «پیام‌ما» می‌گوید دادن نشانی غلط و بازی‌های سیاسی، علت نپیوستن ایران به پیمان‌نامه پاریس و حذف از معاهدات بین‌المللی است

| فریبا نباتی |

بیست‌ونهمین اجلاس کنوانسیون چارچوب سازمان ملل متحد درباره تغییرات اقلیمی (کاپ ۲۹)، در حالی ۱۰ روز دیگر کنار گوش ایران برگزار خواهد شد که حضور نماینده کشورمان در این اجلاس همچنان در اما و اگر مانده. هر چند این حضور اگر هم محقق شود به علت بلاکلیف ماندن روند عضویت ایران در پیوستن به پیمان‌نامه پاریس در شورای نگهبان، پیش‌تر امکان مذاکرات جدی را از نماینده ایران سلب کرده است. یک دهه پس از تلاش برای پیوستن به توافق پاریس، حالا نام ایران، لیبی و یمن به‌عنوان تنها کشورهایی دیده می‌شود که از این پیمان محیط‌زیستی جامانده‌اند.

با «معصومه ابتکار» درباره آنچه بر سر پیوستن ایران به پیمان اقلیمی پاریس آمد و ضرورت حضور کشورمان در مجامع بین‌المللی، به‌ویژه اجلاس اقلیمی سازمان ملل متحد که ۲۱ آبان‌ماه در باکو برگزار می‌شود به گفت‌وگو نشستیم. درحالی‌که نحوه حضور ایران در مجامع بین‌المللی محیط‌زیستی محل بحث است و برخی، از جمله اعضای کارگروه محیط‌زیست مرکز بررسی‌های راهبردی دولت معتقدند تا امروز دستاوردی در کنوانسیون‌های بین‌المللی نداشته‌ایم، رئیس سازمان حفاظت محیط‌زیست در دولت‌های هفتم، هشتم و یازدهم می‌گوید در دوران حضورش در این سازمان اقدامات مؤثری در اجلاس‌ها صورت گرفته است.

منافع خیلی زیادی در آن وجود دارد؛ از جمله اینکه کشورهایی که عضو توافق پاریس بشوند می‌توانند از منافع صندوق اقلیم استفاده کنند و همین‌طور یک کمک‌هزینه دارد برای آسیب‌هایی که به کشورها در اثر تغییر اقلیم وارد می‌شود.

بعد از این بررسی دولت به آقای دکتر ظریف وزیر خارجه وقت اجازه داد و او این توافق را به صورت موقت امضا کرد. بعد از این، توافق به مجلس آمد. مجلس هم خیلی روی آن کار کرد و دیدند چه سند خوبی است، جامعیت خیلی خوبی دارد و منافع کشور ما را هم تامین می‌کند و این سند ضرورت کشور در بحث بهینه‌سازی مصرف انرژی و سازگاری با تغییر اقلیم است. عضویت در توافق پاریس در مجلس تصویب شد و به شورای نگهبان رفت. در این زمان ما دیدیم تحرکات خاص سیاسی شروع شد، تحت این عنوان که ما در ایران تغییر اقلیم نداریم. حالا نمی‌خواهم اسم خاصی روی آنها بگذارم اما یک عده نایب‌های سیاسی داریم که همیشه در مسائل تخصصی و حرفه‌ای اظهارنظر می‌کنند و متوجه نیستند که این اظهارنظرها اختلال در فرایندی است که برای توسعه پایدار ایران حیاتی است. اینها تلاش‌شان چه بود این بود که بگویند نه! ما تغییر اقلیم نداریم! همان موقعی هم بود که دیگر تقریباً انکار تغییر اقلیم در

نیود، منافع چهارگانه مطرح بود. سرمایه‌گذاری اولیه هم نزدیک ۵۰ هزار دلار برای کل کشور بود؛ یعنی در مقطع ۱۵ساله انجام می‌شد و بازگشت سرمایه هم بالای ۱۰۰ میلیارد دلار بود، از نظر اقتصادی سود هم داشت، حتی اشتغال ایجاد می‌کرد؛ مثلاً یک سری فناوری‌های سبز و مشاغل سبزی در پی داشت، رفتن به سمت انرژی‌های تجدیدپذیر را به دنبال داشت و خیلی فعالیت‌های دیگر. بنابراین دولت تصویب کرد. بعد از آن، اجلاس پاریس مطرح شد. ما در این اجلاس شرایط خاصی را داشتیم و توانستیم مذاکره‌کننده ارشد ایران را در گروهی چندنفره «به نام دوستان رئیس» که رئیس اجلاس در آن حضور داشت و خودش هم آن را تشکیل داده بود، وارد کنیم. این باعث می‌شد به‌نوعی ما منافع کشور خودمان را هم بتوانیم در سند ببینیم؛ مثلاً اینکه به تحریم اشاره نشود؛ یعنی کشورهایی که از توافق پاریس تبعیت نکنند تحریم نشوند، جریمه نشوند و کلمه جریمه در سند نیاید (البته این به نفع خیلی کشورهای درحال‌توسعه و کشورهای گروه اوپک بود) و اینکه در سند مستقیماً اشاره‌ای به انواع سوخت‌های فسیلی و خود عنوان سوخت فسیلی نشود. در کل یک سند خیلی خوبی از توافق پاریس درآمد. این توافق در دولت بررسی شد و دولت در بررسی اولیه دید که سند خوبی است و

برنامه و خواسته نظام بود، ما چقدر می‌توانیم با اجرای سیاست‌های بهینه‌سازی تا بازه زمانی مشخص شده، یعنی سال ۲۰۳۰ میزان گازهای گلخانه‌ای را کاهش دهیم. همه دستگاه‌ها از جمله وزارتخانه‌های راه، نیرو، صنعت و نفت شروع کردند روی موضوع کارکردن و برنامه‌هایشان را به شورای عالی آوردند. مجموعه برنامه‌ها با رعایت رشد ۸ درصد اقتصادی به این رسید که دستگاه‌های دولتی می‌توانند حدود ۳۴ درصد انتشار گازهای گلخانه‌ای را کاهش دهند. این جمع‌بندی را به دولت بردیم. در دولت هم بحث شد و پیشنهادمان این بود که ضرورت ندارد ۳۴ درصد کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای الان به اجلاس گفته شود. ۴ درصد کاهش انتشار را پیشنهاد بدیم و این پیشنهاد را چون در مقطع مذاکرات برجام بود مشروط بکنیم به رفع تحریم‌ها که اگر همه تحریم‌ها برطرف شود ۸ درصد دیگر کاهش انتشار را هم قبول می‌کنیم؛ بنابراین مجموعاً اگر شرایط پذیرفته شود ۱۲ درصد دولت خیلی استقبال کرد. چون همه برنامه‌ها، برنامه‌های اجرایی و تخصصی بود و تمام جزئیات از اینکه هر دستگاهی چه کارهایی باید انجام بدهد، مشخص بود؛ از بهینه‌سازی مصرف، حفظ منابع، کاهش آلودگی هوا و کاهش انتشار. اینجا فقط بحث کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای

کند و برای همین هم ما در این موضوعات خیلی خوب ورود می‌کردیم. متخصصان سازمان حفاظت محیط‌زیست و وزارت امور خارجه با هم و خیلی کارشناسی و خوب در مجامع بین‌المللی ظاهر می‌شدند و خیلی اوقات، نظر ما تأثیرگذار بود در روندهای جهانی به این شکل نیست که شما انتظار داشته باشید آن روند با خواسته‌ها و انتظارات کشور شما لزوماً انطباق داشته باشد؛ ولی اگر بتوانید یک تأثیرگذاری مثبت و تخصصی خوبی را در این اجلاس‌ها داشته باشید می‌توانید تا حدی سند را متأثر از منافع کشور خودتان یا منافع بلوک و گروه کشورهای خود داشته باشید. ما در این ارتباط در بسیاری از موارد واقعاً موفق بودیم. از علت‌های موفقیت هم این بود که ما در ارتباط با کنوانسیون تغییر اقلیم حضور مؤثری در مجامع بین‌المللی داشتیم.

بعد از پروتکل کیوتو و قبل از توافق پاریس مطرح شد این بار کشورها خودشان داوطلبانه پیشنهاد دهند که چه اقدامی برای کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای دارند. در این راستا، دولت وقت با حضور اعضای مرتبط دولت با بحث انرژی، یک شورای عالی تغییر اقلیم تشکیل داد. در این شورا این موضوع را مطرح کردیم که باتوجه‌به وضع موجود و با رشد ۸ درصد اقتصادی که تکلیف

سال ۱۳۹۴ از حضور جدی و موفق ایران در اجلاس پاریس گفتید. در همان سال معتقد بودید ایران در تمامی اجلاس‌های بین‌المللی محیط‌زیستی حضور مؤثر و تعیین‌کننده داشته است. یک دهه از این اظهارنظر گذشته، چرا دستاوردی در حوزه محیط‌زیست در عرصه بین‌المللی نمی‌بینیم؟ چرا نام ایران در کنار دو کشور یمن و لیبی که درگیر جنگ و خشونت داخلی هستند و سهمی در توافق‌نامه پاریس ندارند، دیده می‌شود؟

ما در اجلاس‌های مربوط به کنوانسیون تغییر اقلیم یا تغییر آب‌وهوا و پروتکل کیوتو خیلی پرقدردان وارد شدیم. دفتر تخصصی تغییر اقلیم در اوایل دهه ۷۰ توانست ظرفیت‌سازی خوبی را در ارتباط با تغییر اقلیم که موضوع تازه‌ای در ایران بود پایه‌گذاری کند. این دفتر همچنین توانست در ظرفیت‌سازی و آماده‌سازی گزارش‌های ادواری که در واقع بخشی از تعهدات متعهدین به کنوانسیون تغییر اقلیم بود و ارزیابی وضعیت کشور؛ هم در بحث کاهش انتشار و هم بحث سازگاری موفق عمل کند.

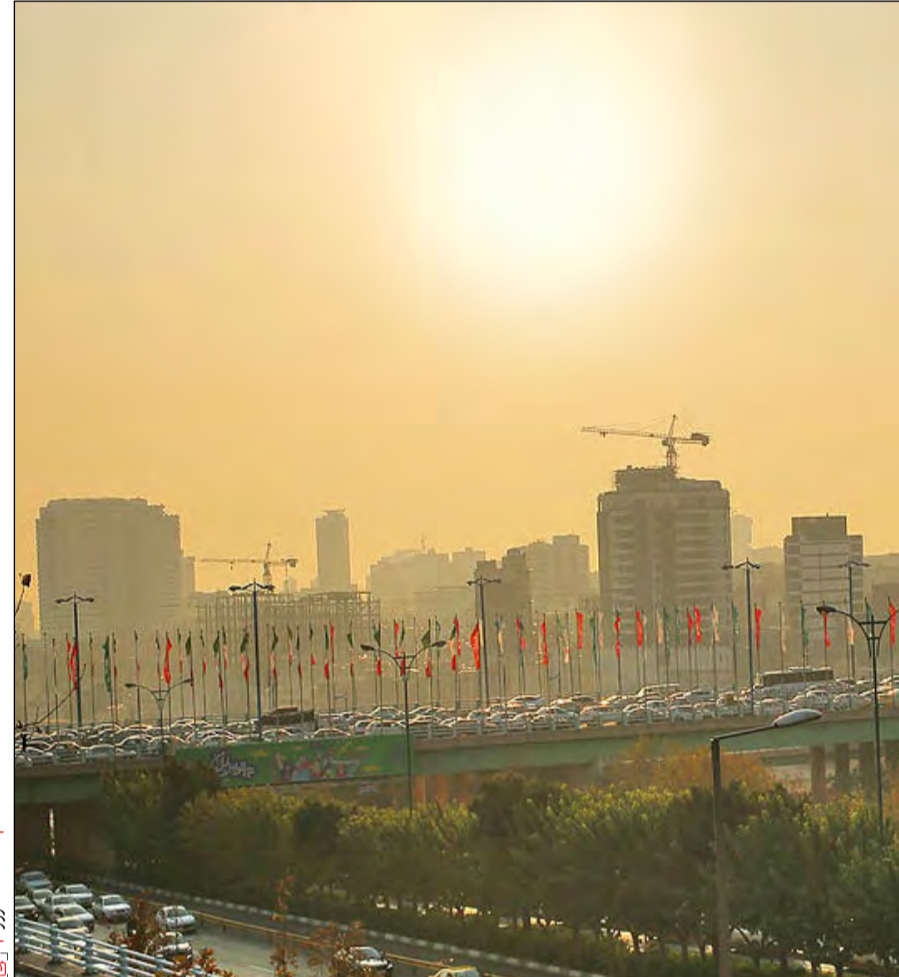
اجرای دقیق توافق پاریس می‌توانست خیلی به ما در بحث کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای و ناترازی انرژی که همیشه با آن درگیریم کمک

دیگر تقریباً انکار تغییر اقلیم

در دنیا از مد افتاده بود و همه پذیرفته بودند. ولی متأسفانه هم‌فکران ترامپ در داخل ایران کماکان به این موضوع پافشاری می‌کردند. این قدر این مسئله شدید بود که برخی دستگاه‌ها و سازمان‌ها حاضر نبودند گزارش این موضوع را حتی در دولت ارائه دهند

اقتصاد ایران

برگردیم که در سال ۹۴ و ۹۵ در ادامه مباحث پاریس و در ارتباط با سرمایه‌گذاری در بخش انرژی تجدیدپذیر با اتحادیه اروپا داشتیم در اتحادیه اروپا یک سری Carbon credit [مجوز برای خروج یک تن دی‌اکسید کربن و یا گازهای گلخانه‌ای دیگر که معادل یک تن دی‌اکسید کربن باشد] و برنامه دارند برای سرمایه‌گذاری در کشورهای درحال توسعه و خیلی جالب بود همان موقع هم یک توجیه اقتصادی در ارتباط با سرمایه‌گذاری در حوزه انرژی تجدیدپذیر و مخصوصاً انرژی خورشیدی در ایران انجام داده بودند و نتیجه این مطالعه نشان می‌داد که ایران یکی از بهترین کشورهای دنیا در زمینه انرژی خورشیدی است، هم به جهت تابش خورشید و هم به دلیل سرانه نیروی تحصیل‌کرده و مهندس داخلی. نمایندگان‌شان به ایران آمدند توافقات و تمام کارهایش انجام شد. با خیلی از کشورهایی که آمادگی سرمایه‌گذاری در این زمینه را داشتند ارتباطات خوبی داشتیم و کار خیلی خوب پیش می‌رفت تا اینکه این اتفاقات افتاد. [مخالفت با توافق پاریس و برجام به‌رحال متأسفانه شرایط کشور خیلی تغییر کرد، هم از جهت برجام و مشکلاتی که بعد از خروج آمریکا از برجام پیش آمد و بعد هم که توافق پاریس را متعهد نشدیم و هم بازداشت فعالان محیط‌زیست که واقعاً یک اتفاق خیلی خیلی دردناکی بود و حوادث دیگری که در این چند سال اخیر رخ داد. به‌رحال الان امیدواریم. بالاخره نسیم خوش تغییرات وزیدن گرفته و با لطف خدا و تلاش مردم امیدواریم شرایط بهتر شود

کما اینکه می‌بینید سرمایه‌گذاری برای خط انتقال گاز به اروپا وجود دارد. سرمایه‌گذاری برای بسیاری از فرایندهای پالایشگاه‌ها هنوز ادامه دارد و بر روی آن کار می‌شود. سوخت‌های فسیلی به این سرعت هم حذف‌شدنی نیست، مسئله اصلی بحث کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای است. ما در کشورمان قبل از حذف سوخت فسیلی، باید اول جمع‌آوری فلرها را انجام دهیم که منجر به ازدست‌رفتن منابع عظیمی از گاز و انرژی و باعث ایجاد آلودگی بسیار و گازهای گلخانه‌ای می‌شود. اول ما باید بهینه‌سازی مصرف را انجام دهیم که بخش زیادی از ناترازی در این قسمت حل می‌شود

ما نیازمند سرمایه‌گذاری و رفع تحریم‌ها هستیم. اگر بتوانیم گام‌های خوبی در این زمینه برداریم ناترازی انرژی حل خواهد شد. تنها گزینه‌ای که روی میز دولت است تنها راه کوتاه مدتی که برای رفع ناترازی انرژی داریم که بخش‌های غیردولتی مانند دانشگاه‌ها بر روی آن بررسی کرده‌اند و توافق دارند سرمایه‌گذاری بر روی انرژی خورشیدی است. این سرمایه‌گذاری یک ساله جواب می‌دهد و مسیر بعدی بهینه‌سازی است. از جمله: اصلاح نیروگاه‌ها از نظر بهره‌وری انرژی و هوشمندسازی موتورخانه‌های منازل. همه این اقدامات و طرح‌ها در دولت یازدهم انجام شد و متأسفانه شرایط سیاسی در سه سال گذشته تغییر کرد و بسیاری از موضوعات از دستور کار خارج شد. اما این دو سرمایه‌گذاری همین امروز هم اگر اتفاق بیفتد بخشی از ناترازی جبران خواهد شد. بخش دیگر هم بحث قیمتی است که شکی نیست نظام یارانه‌ای و دخالت دولت در قیمت‌گذاری شرایطی به وجود آورده که موجب این ناترازی شده

ما متأسفانه ۱۰ سال عقب افتادیم فقط به دلیل یک بازی سیاسی. ما می‌توانستیم ۱۰ سال پیش در این مسیر پیش برویم و هیچ مشکلی نداشتیم. گاهی می‌گویند چرا مسئولان به فلان مسئله فکر نمی‌کنند؟ چرا برای فلان موضوع راه‌حل ندارند؟ در حالی که برخودهای سیاسی مانع شده است به نتیجه نرسد، قانون نشود و جلو نرود. در کنار این پیگیری خیلی جدی داشتند که ناترازی و قطع شدن برق را به من نسبت می‌دادند و می‌گفتند خانم ابتکار توافق پاریس را امضا کرده و نیروگاه‌ها توسعه نیافته. در حالی که نیروگاه‌ها به دلیل تحریم‌ها محدودیت شدید داشتند و تحریم‌ها را هم مخالفان داخلی برجام در کنار مسائل بین‌المللی رقم زدند. امروز حتی مشخص شده ماینرها چه کرده‌اند. هر روز یک داستان درمی‌آید. به این در انگلیسی می‌گویند false flag و در فارسی آدرس غلط دادن

ولی تحولات بزرگی واقعاً اتفاق افتاده و ما نباید از این تحولات جا بمانیم در شرایطی که همه الزامات حرکت در این جهت را داریم؛ یعنی تکالیف قانون اساسی‌مان، تکالیف سیاست‌های کلی، سیاست‌هایی که دولت داشته در این زمینه، مشخص است. در بحث ناترازی انرژی، بحث ناترازی آب و اینکه ایران الان قربانی مسئله تغییر اقلیم است و از این مسئله منابع آب، خاک، طبیعت و تنوع زیستی‌مان آسیب می‌بیند بنابراین خیلی بدیهی است که ما باید در این زمینه‌ها حداکثر تلاش را داشته باشیم که بتوانیم با کشورهای مختلف وارد توافقات همکاری شویم. از فناوری‌های دنیا استفاده کنیم، از سرمایه‌گذاری‌هایی که در این زمینه هست استفاده کنیم. فکر می‌کنم خیلی مهم است و امیدوارم حضور این دولت با رویکرد مؤثری که در عرصه محیط‌زیست دارد بتواند تعیین‌کننده باشد

به بحث ناترازی انرژی اشاره کردید. دولت چهاردهم با چالش بزرگ ناترازی انرژی مواجه است. باتوجه‌به اینکه تمرکز اجلاس امسال در باکو بر روی انرژی‌های تجدیدپذیر و هسته‌ای است حضور در آن می‌تواند به جذب سرمایه و توسعه تجدیدپذیرها در ایران کمک کند؟

حتماً مؤثر است. البته اگر همراه با پیوستن به توافق پاریس باشد خیلی مؤثرتر است. قطعاً حضور ما ضرورت دارد و اینکه ما بتوانیم آنجا هم مواضع کشورمان را بیان کنیم و هم بتوانیم به یک سری توافقاتی

یک نگاهی هست که کلاً فویبایی نسبت به همکاری‌های بین‌المللی القا می‌کنند. به نظر من این خط، خیلی خط خطرناکی برای جمهوری اسلامی است. ما مثل هر کشور دیگر دنیا حق داریم و این حق مردم ماست که در مجامع بین‌المللی حضور مؤثر و تعیین‌کننده داشته باشند

ما متأسفانه ۱۰ سال عقب افتادیم فقط به دلیل یک بازی سیاسی. گاهی می‌گویند چرا مسئولان به فلان مسئله فکر نمی‌کنند؟ چرا برای فلان موضوع راه‌حل ندارند؟ در حالی که برخودهای سیاسی مانع شده است به نتیجه نرسد، قانون نشود و جلو نرود

حتی در سند پاریس که نسخه پشتیبان تمام کاپ‌ها است چنین تعهدی برای حذف سوخت‌های فسیلی وجود ندارد. کما اینکه می‌بینید سرمایه‌گذاری برای خط انتقال گاز به اروپا وجود دارد. سوخت‌های فسیلی به این سرعت هم حذف‌شدنی نیست، مسئله اصلی بحث کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای است

پیام ما

نگاهی به نشست‌های تغییرات اقلیمی در یک دهه گذشته

نباشیم، صدایمان را نمی‌شنوند

زینب کیامنفرد

بحران‌های زیست‌محیطی و تغییرات اقلیم مدت‌هاست که ایران را تحت‌تأثیر قرار داده است و هر روز هم شدت بیشتری پیدا می‌کند. این در حالی است که نقش و تأثیر ایران در کنوانسیون‌های تغییر اقلیم تا به امروز همچنان نامشخص و مورد انتقاد کارشناسان بوده است. با نزدیک شدن به کاپ ۲۹ که از ۲۱ آبان‌ماه آغاز خواهد شد، سؤالاتی درباره تکرار خطاهای گذشته در این نشست‌ها مطرح شده است.

هدف اصلی کنوانسیون تغییر اقلیم (COP) ارزیابی پیشرفت کشورها در زمینه دستیابی به اهداف مربوط به تغییر اقلیم و کاهش گازهای گلخانه‌ای است. از سال ۱۹۹۵، این نشست‌ها به‌منظور بررسی راهکارها و روش‌های لازم برای تحقق این اهداف برگزار می‌شود و تمامی پنج قاره به طور دوره‌ای میزبان این رویدادها هستند. این نشست‌ها نقش کلیدی در تعیین سیاست‌های مؤثر برای مقابله با تغییرات اقلیمی ایفا می‌کنند و اهمیت آن‌ها در مدیریت بحران‌های زیست‌محیطی اجتناب‌ناپذیر است. در کاپ ۲۱، توافقنامه پاریس به تصویب رسید، اما از ۱۹۸ کشور عضو، تنها ایران، لیبی و یمن این پیمان را نپذیرفته‌اند. در گزارش پیش‌رو، برگزاری این نشست‌ها از سال ۲۰۱۵ تاکنون و حضور ایران در آن را مورد بررسی قرار داده‌ایم

بهرغم تصویب توافقنامه پاریس در دولت، این سند به دلیل ایرادات شورای نگهبان هنوز به تصویب نهایی نرسیده و در نتیجه، اجرایی نشده است.

و ایجاد بستر مناسب برای اقدامات سازگار با محیط‌زیست تأکید کرد و از کشورهای دیگر درخواست کرد تا به تعهدات خود در قبال کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای پایبند باشند

کاپ ۲۳

اپ ۲۳ در سال ۲۰۱۷ با ریاست کشور فیجی و در کشور آلمان برگزار شد. تمرکز آن بر روی برنامه‌ریزی و پیشرفت در زمینه اجرای توافق پاریس بود. همچنین به مسئله تأثیر تغییرات اقلیمی بر حقوق جوامع بومی پرداخته شد و در پایان با پیشنهاد ایران مبنی بر در دستور کار قراردادن مسئله کمبود آب در اجلاس بعدی همراه شد.

کاوه مدنی، به‌عنوان رئیس هیئت ایرانی در این نشست سخنرانی کرد. او در بیانیه‌ای پیشنهاد داد موضوع کمبود آب به‌عنوان عامل مهم تهدید امنیت غذایی، مشکلات اقتصادی و اجتماعی که به‌خاطر تغییر اقلیم بحرانی‌تر شده است، در دستور کار اجلاس سال آینده قرار گیرد. مدنی همچنین خواستار افزایش حمایت‌های مالی و فناوری از کشورهای درحال‌توسعه برای مقابله با مشکلات تغییر اقلیم بدون ایجاد مانع در اهداف توسعه آنها شد.

این نماینده، تلاش‌های ایران برای رسیدن به اقتصاد کم‌کربن، جایگزینی گاز طبیعی بجای سوخت‌های مایع و افزایش استفاده از انرژی‌های تجدیدپذیر و هسته‌ای اشاره کرد و مورد بررسی قرار داد. همچنین افزود: «ایران در مسیر حرکت به سمت اقتصاد کم‌کربن، گاز طبیعی را جایگزین سوخت‌های مایع کرده است و بنا داریم سهم گاز طبیعی، انرژی هسته‌ای و منابع تجدیدپذیر را در سبد انرژی‌مان افزایش دهیم»

کاوه مدنی تأثیر تحریم‌های بین‌المللی بر توانایی ایران برای مقابله مؤثر با تغییر اقلیم را جدی و خطرناک دانست و بر لزوم همکاری‌های بین‌المللی عادلانه تأکید کرد. علاوه بر این، او از ادغام مسائل مربوط به کمبود آب در مذاکرات اقلیمی آینده به دلیل پیامدهای اجتماعی - اقتصادی مهم آن، به‌ویژه در مناطق خشک مانند ایران، حمایت کرد

کاپ ۲۴

اپ ۲۴ در سال ۲۰۱۸ و به میزبانی کاتوویتس لهستان برگزار شد. تمرکز اصلی این نشست بر نهایی‌سازی «کتاب قوانین» برای اجرای توافقنامه پاریس بود. کشورها در این اجلاس به تنظیم چارچوب‌هایی برای پایش، ارائه گزارش انتشار گازهای گلخانه‌ای و همچنین شفافیت در تعهدات اقلیمی پرداختند. هدف اصلی آن، این بود که تمامی کشورهای امضاکننده توافقنامه پاریس راه‌های مشخصی برای اجرای تعهدات خود در زمینه کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای تعیین کنند.

نمایندگان ایران نیز در این نشست شرکت داشتند و در کنار دیگر کشورهای درحال‌توسعه، بر اهمیت عدالت اقلیمی، حمایت مالی و انتقال فناوری از سوی کشورهای توسعه‌یافته برای انجام

کاپ ۲۱

توافقنامه پاریس یکی از مهم‌ترین دستاوردهای بیست و یکمین اجلاس تغییرات اقلیمی در سال ۲۰۱۵ بود که با حضور ۱۹۸ کشور جهان برگزار شد. بر اساس این توافقنامه که از سال ۲۰۲۰ میلادی لازم‌الاجرا شد، تمامی کشورها اعم از درحال‌توسعه و توسعه‌یافته باید تعهداتی در راستای کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای ارائه می‌کردند. براین‌اساس کشورهای جهان باید تلاش می‌کردند تا میزان گرمایش را ۱.۵ درجه سانتیگراد کاهش دهند. این پیمان‌نامه شش سال پس از توافق‌نامه کینپانگ نهایی شد و تمام کشورها را ملزم کرد تا در راستای محدودکردن تأثیر انسان بر آب‌وهوا اقدام کنند.

نمایندگان ایران نیز به سرپرستی «معصومه ابتکار»، رئیس وقت سازمان حفاظت محیط‌زیست، در کاپ ۲۱ شرکت داشتند و پس از بازگشت از سفر خود، در آبان ۱۳۹۴ «سند مشارکت ملی» خود (INDC) را به دبیرخانه کنوانسیون تغییر اقلیم ارسال کردند

بااین‌حال، به‌رغم تصویب توافقنامه پاریس در دولت، این سند به دلیل ایرادات شورای نگهبان هنوز به تصویب نهایی نرسیده و در نتیجه، اجرایی نشده است. این وضعیت باعث نگرانی‌های جدی نسبت به پیامدهای زیست‌محیطی و اقتصادی ناشی از عدم اجرای توافقنامه شده است

«مجید شفیعی‌پور» که در دولت یازدهم مدیرکل دفتر امور بین‌الملل و کنوانسیون‌های سازمان حفاظت محیط‌زیست بود و در این اجلاس حضور داشت، چندی پیش به روزنامه پیام ما گفت: «فقط سه کشور در جهان هستند که هنوز به توافقنامه نیپوسته‌اند که عبارت است از ایران، یمن و لیبی. همین نیپوستن جمهوری اسلامی ایران به توافقنامه پاریس امکان حضور و مشارکت بسیاری از مباحث مذاکراتی در جلسات کاپ ۲۹ را از ما سلب می‌کند. فقط کشورهای عضو هستند که می‌توانند مستقیماً در اظهارنظرها و مذاکرات تعیین موضع کنند. البته ما در قالب کشورهای هم‌فکر و همچنین در قالب بلوک مذاکراتی موسوم به گروه ۷۷ و چین، امکان ارائه نظر داریم.»

کاپ ۲۲

بیست و دومین نشست جهانی تغییرات آب‌وهوایی سازمان ملل متحد، در سال ۲۰۱۶ به میزبانی مراکش، برگزار شد. نمایندگان ارشد بیش از ۱۹۰ کشور جهان در این کنوانسیون به لزوم سرعت‌بخشیدن به اقدامات لازم برای اجرای توافقنامه پاریس، اهمیت تأمین مالی و انتقال فناوری‌های سبز، تأکید کردند. همچنین، روند شکل‌گیری سازوکارهای مالی برای حمایت از کشورهای درحال‌توسعه نیز موردبحث قرار گرفت.

معصومه ابتکار، رئیس وقت سازمان حفاظت محیط‌زیست، به‌عنوان نماینده ایران در کنفرانس بین‌المللی تغییرات آب‌وهوا (کاپ ۲۲) حضور داشت. ایران در این نشست، بر انتقال تکنولوژی

افزایش تعهدات ملی برای کاهش گازهای گلخانه‌ای بود که ایران نیز به‌عنوان یکی از کشورهای شرکت‌کننده بر اهمیت آن‌ها تأکید کرد

کاپ ۲۷

بیست و هفتمین کنفرانس تغییر اقلیم (کاپ ۲۷) با شعار «با هم برای اقدام» در سال ۲۰۲۲ به میزبانی کشور مصر برگزار شد. موضوعات و محور این اجلاس، در خصوص سه حوزه اصلی تأمین مالی برای جبران ضرر و زیان، انتشار گازهای گلخانه‌ای و تأمین مالی تغییرات آب‌وهوا بودند. اما کشورهای شرکت‌کننده در این اجلاس در زمینه‌های متعددی اختلاف‌نظر داشتند. یکی از اختلافات اساسی در این دوره بر سر تأمین منابع مالی برای جبران خسارات وارد شده به کشورهایی بود که آسیب‌پذیری بیشتری در برابر اثرات تغییرات اقلیمی دارند. یکی دیگر از زمینه‌های مورد اختلاف، بحث حذف تدریجی تمام سوخت‌های فسیلی بود

نمایندگان ایران نیز از شرکت‌کنندگان در این کنفرانس بودند.

رئیس سازمان حفاظت محیط‌زیست در جایگاه نماینده ایران در سخنرانی که داشت، تحریم‌های بین‌المللی اعمال شده علیه ایران را مانعی برای دستیابی به فناوری‌ها و منابع جدید در جهت توسعه پایدار و اقتصاد سبز دانست. علی سلاجقه که در هفته دوم برگزاری این رویداد بین‌المللی به شهر ساحلی شرم‌الشیخ در مصر رسیده بود، در نوبت سخنرانی خود همچنین به این اشاره کرد که تغییر اقلیم برای همه کشورهای سراسر جهان پیامدهای جدی دارد و در این شرایط انعطاف‌پذیری برای کشورهای درحال‌توسعه و حمایت از آنها حیاتی است

کاپ ۲۸

اپ ۲۸ در سال ۲۰۲۳ و به میزبانی دبی برگزار شد. در این دوره، نمایندگان کشورها، ضوابط عملکرد صندوقی برای کمک به کشورهای درحال‌توسعه که در برابر بحران و چالش‌های تغییرات آب‌وهوایی آسیب‌پذیر هستند را نهایی کردند. در این اجلاس کشورهای مختلف به بحث درباره ارائه راهکارهای عملی برای کاهش گازهای گلخانه‌ای و تأمین مالی اقدامات اقلیمی پرداختند و بر اهمیت همکاری بین‌المللی و استفاده از تکنولوژی‌های نوین تأکید کردند. در بیست و هشتمین کنفرانس تغییرات آب‌وهوایی، برای اولین‌بار توافقنامه‌ای به تصویب رسید که از کشورها خواسته شد تا استفاده از سوخت‌های فسیلی را کنار بگذارند.

هیئت ایرانی شامل مقامات وزارت امور خارجه، سازمان محیط‌زیست و دیگر نهادهای مرتبط بودند. علی‌اکبر محرابیان، وزیر وقت نیرو، به‌عنوان ریاست هیئت در این نشست حضور داشت، اما نمایندگان ایران به دلیل بحران غزه و در اعتراض به حضور اسرائیل، این کنفرانس را ترک کردند

تعهدات تأکید کردند. همچنین درباره مواعی که تحریم‌ها برای دسترسی به فناوری‌های سبز ایجاد می‌کنند، سخنرانی کردند و بر لزوم رفع این موانع به‌منظور دستیابی به اهداف اقلیمی تأکید داشتند. علاوه بر این موضوعاتی مانند انتقال عادلانه انرژی و ضرورت توجه به مسائل مربوط به سازگاری با تغییر اقلیم، به‌ویژه در کشورهای آسیب‌پذیر را مورد بررسی قرار دادند

کاپ ۲۵

بیست و پنجمین کنوانسیون تغییر اقلیم (کاپ ۲۵) در سال ۲۰۱۹ و در شهر مادرید برگزار شد. مسائل مطرح شده در این اجلاس به طور عمده، مربوط به بازارهای کربن و بر اجرای مکانیزم‌های کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای متمرکز بود. کشورها در این نشست در توافق بر سر قواعد اجرایی ماده ۶ پیمان پاریس، با چالش‌های زیادی مواجه شدند. آن‌ها نتوانستند در مورد نحوه استفاده از مکانیزم‌های بازار برای کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای به توافق برسند، به همین علت این موضوع به کنوانسیون بعدی موکول شد.

کاپ ۲۶

بیست و ششمین کاپ در سال ۲۰۲۱ و گلاسکو به ریاست بریتانیا برگزار شد. تصویب پروتکل‌های کاهش تولید گازهای گلخانه‌ای، کاهش آلاینده‌های ناشی از مصرف زغال‌سنگ، استفاده از روش‌های نوین و سازگار با محیط‌زیست در تولید انرژی، ایجاد اقتصاد سبز و فرصت‌های شغلی جدید، از موضوعات محوری این اجلاس بودند.

کشورهای حاضر، به کاهش گازهای گلخانه‌ای و افزایش تلاش‌ها برای حفظ گرمایش زمین زیر ۱.۵ درجه متعهد شدند و در نهایت به توافق دست یافتند. اهمیت کاهش استفاده از زغال‌سنگ و افزایش سرمایه‌گذاری در انرژی‌های تجدیدپذیر نیز در این نشست مطرح شد. همچنین توافق کردند تا استفاده از زغال‌سنگ به‌عنوان منبع انرژی را کاهش و سرمایه‌گذاری در انرژی‌های تجدیدپذیر را افزایش دهند

وزیر محیط‌زیست هند در مخالفت با بند ۳۶ پیش‌نویس توافق مبارزه با تغییر اقلیم کاپ ۲۶، به لزوم ارائه یارانه برای تأمین گاز مایع به مردم فقیر کشورها اشاره کرد و گفت برای مبارزه با تغییر اقلیم باید تلاش دولت‌های در حال پیشرفت برای بالابردن استانداردهای زندگی مردم فقیر را نیز در نظر بگیرد. هند بعد از کشورهای ایران و چین، بیشترین یارانه انرژی‌های فسیلی را ارائه می‌کند. ایران در ادامه از موضع هند در خصوص حذف یارانه‌های سوخت‌های فسیلی دفاع و پشتیبانی کرد

سید مهدی فرشادان، نماینده وقت مجلس شورای اسلامی و عضو شورای اجرایی اتحادیه بین‌المجالس، ریاست هیئت ایرانی در این سفر را برعهده داشت. تعهدات کلی بیست و ششمین کنوانسیون تغییر اقلیم، شامل کاهش استفاده از زغال‌سنگ و

گفت‌وگو

رئیس فدراسیون صادرات انرژی و صنایع وابسته ایران مطرح کرد:

کاپ ۲۹؛ فرصتی برای جذب سرمایه‌گذاران خارجی

هیوا همتی

در حالی که جهان با چالش‌های فزاینده‌ای در زمینه تغییرات اقلیمی روبه‌رو است، حضور کشورهای مختلف در بیست و نهمین اجلاس تغییرات اقلیمی می‌تواند پیامی در راستای همکاری‌های جهانی برای مقابله با این بحران را به همراه داشته باشد. ایران نیز با تنوع بالا در منابع طبیعی و پتانسیل‌های بالقوه در حوزه انرژی‌های تجدیدپذیر، می‌تواند نقشی کلیدی در این اجلاس ایفا کند و به تبادل دانش و فناوری بپردازد. بسیاری از کارشناسان حوزه محیط‌زیست معتقدند که این اجلاس نه تنها فرصتی برای نمایش توانمندی‌ها و دستاوردهای ایران در زمینه کاهش کربن است، بلکه می‌تواند به جذب سرمایه‌گذاری‌های خارجی و ارتقاء همکاری‌های بین‌المللی منجر شود. در این ارتباط با حمیدرضا صالحی، رئیس فدراسیون صادرات انرژی و صنایع وابسته ایران در اتاق بازرگانی ایران به گفت‌وگو پرداخته‌ایم که در ادامه می‌خوانید

با توجه به اینکه ما هنوز عضو توافقنامه پاریس نشده‌ایم، فکر می‌کنید حضور ایران در اجلاس جهانی کاپ ۲۹ مثمر نمر خواهد بود؟

پس از مدتی که ایران حضور فعالی در این اجلاس نداشته، حضور ما می‌تواند، پیام اهمیت‌داری به دنیا دهد که ایران می‌خواهد در معادلات گرمایش زمین حضور و نقش داشته باشد و از تجارب جهانی که در این زمینه وجود دارد استفاده کند. می‌دانید که حرکت‌های خوبی در حوزه تکنولوژی‌های کاهش کربن در دنیا رخ داده است و این تجارب آنجا جمع می‌شود. ایران هم می‌تواند از این تجارب بهره ببرد. کاپ ۲۹ جایی است که کشورهای مختلف جهان، تجارب خود را ارائه می‌دهند. ایران هم می‌تواند علاوه بر ارائه تجارب خود، پتانسیل‌های موجود کشور را نشان بدهد و حتی ممکن است منجر به جذب سرمایه‌گذاری نیز شود بسیاری از کشورها علاقه‌مند به سرمایه‌گذاری در بحثی مانند تجدیدپذیرها هستند و ایران می‌تواند محل مناسبی برای آن‌ها باشد. پس از برجام در سال ۲۰۱۵-۲۰۱۶، بسیاری از آلمان و فرانسه آمدند و نیروگاه انرژی‌های تجدیدپذیر را اینجا تاسیس کردند. در بحث کمک‌های مالی، صندوق مالی سازمان ملل در رابطه با بحث تغییرات اقلیم به نام جی.سی.ایف (Green Climate Fund) ظرفیت بزرگی است که ما باید آن استفاده کنیم. البته در حال حاضر به لحاظ رابطه مالی، به خاطر افت ما از این صندوق استفاده نمی‌کنیم. با این اوصاف ما امیدواریم و تلاش کرده‌ایم تا آقای رئیس جمهور امسال خودشان هم در این جلسه حضور داشته باشند. می‌دانید که این جلسه صحنه بزرگی است؛ بیش از ۵۰ هزار نفر از دنیا و از اقشار مختلف می‌آیند و ۱۲ روز آنجا حضور دارند؛ حتی رئیس‌جمهورهای بزرگ دنیا از مکررون تا بایدن در آنجا حضور داشته‌اند. بنابراین باید حضور رئیس‌جمهور ایران نیز در آنجا غنیمت شمرده شود. بهتر است ایران پاپوین ارزشمندی ارائه دهد و مانند سال گذشته منفعل و تاریک نباشد. ما اگر هم فکر می‌کنیم که خوب مشق نوشتیم، نباید بترسیم بلکه باید حضور داشته باشیم و از آنچه کرده‌ایم دفاع کنیم؛ باید آمار ارائه دهیم، بگوییم از این به بعد برنامه‌مان چیست و طبق برنامه عمل کنیم. به نظر من عدم حضور

ما نشانه خوبی نه برای بیرون دارد و نه برای مردم خود کشور ما که همه چیز را رصد می‌کنند و به روز هستند

چرا بر حضور بخش خصوصی در کاپ ۲۹ تأکید دارید؟

اصلاً امروز اقتصاد بدون بخش خصوصی نمی‌شود؛ دولت‌ها تنها باید سیاست‌گذاری کنند و تنظیم‌کننده باشند. موتور محرک و مولد اصلی انجام پروژه‌های کاهش کربن بخش خصوصی است؛ پروژه‌هایی که اقتصادی هستند. در اصل پروژه‌های تجدیدپذیر امروز همگی پروژه‌های کاهش کربن و اقتصادی هستند. حتی در بحث دام و محیط‌زیست کارهای خوبی می‌توان انجام داد؛ الان بخش خصوصی ما می‌تواند از این پروژه‌ها منتفی شود. بخش خصوصی ما الان نیاز دارد که قوی و تقویت شود. پروژه‌هایی که در دنیا تعریف و تجربه شده می‌توانند در ایران نیز تعریف شوند و از این پروژه‌ها بخش خصوصی نیز منتفی شود. بسیاری از این پروژه‌ها می‌توانند از دنیا فاند مالی بگیرند. باید ببینیم که بخش خصوصی ما با بخش خصوصی دنیا مرتبط و به‌روز است اگرچه شاید دولت‌های ما از دولت‌های دنیا عقب باشند. مثلاً در رابطه با بانکداری مثال می‌زنم؛ بانک‌های ما از بانک‌های دنیا عقب‌اند. یعنی ما الان در پروتکل‌های بانکی که به آن «بازل» می‌گویند، اگر دنیا مثلاً ۳ و ۴ را رد کرده باشد ما الان در مرحله یک هستیم. یعنی اگر امروز اف. ای. تی. اف را هم ما ببینیم، سیستم بانکی ما نمی‌تواند به سیستم بانکی دنیا وصل شود؛ چراکه نتوانستیم استانداردهایمان را به‌روز کنیم. البته بخش خصوصی ما در بسیاری از بخش‌ها به‌روزتر است. در بانکداری هم بخش‌های خصوصی داریم که خودش را به‌روز کرده است. به‌صورت کلی بخش خصوصی می‌تواند آخرین دستاوردهای بخش خصوصی دنیا را از لحاظ تکنولوژی بگیرد. الان سازمان‌هایی هستند برای آموزش‌های تکنولوژی به کشورهای خواهان استفاده از این ظرفیت وجود دارد؛ سازمان یا مجموعه‌ای به نام ctcn وجود دارد که ما اگر عضو آن شویم، می‌توانیم از تکنولوژی جدید استفاده کنیم. سی. تی. سی. ان ما امروز در کنترل مدیریت ریاست‌جمهوری است و مجموعه تحول و پیشرفت که آنجاست، نیز کارهایی کرده است. ما باید شرکت‌های زیادی در بخش خصوصی را آنجا ثبت کنیم؛ ما در آن زمینه عقبیم و امروز تعداد شرکت‌های ایرانی که برای سی.

تی. سی. ان ثبت شده‌اند، باید بیشتر شود و بخش خصوصی ما هم تکنولوژی بگیرد هم منابع مالی. باید بتوانیم راه‌رفته آنها را دوباره از نو و از صفر شروع نکنیم. یعنی چرخ را که نباید از نو بسازیم

اتاق بازرگانی به‌عنوان نماینده بخش خصوصی برای حضور در کاپ ۲۹ چه برنامه‌ای دارد؟

ما در کاپ ۲۸ حضور داشتیم؛ هم در بخش گرین زون و هم بلو زون. معمولاً گرین زون آزاد است اینها همه می‌توانند حضور داشته باشند. بلو زون بخش‌هایی است که دولت‌ها یا ngoها ثبت‌نام می‌کنند و با ضوابط خاصی حضور دارند؛ ما دیدیم که هیچ آثاری از کشور ما برای ارائه نبود. نظر بر این بود که امسال بتوانیم قوی‌تر حضور داشته باشیم. اتاق هم تصمیم گرفت در این زمینه اگر پاپوین جمهوری اسلامی ایران شکل بگیرد، حضور داشته باشد و افرادی که در این زمینه کار کرده‌اند را بیابود و سپس گزارشی تجمیعی هم ارائه دهد. در واقع بتوانیم بخش خصوصی کشور را آنجا به نمایش بگذاریم که ما در زمینه کاهش کربن چه کارهایی کردیم و چه توانمندی‌ای داریم. تا این لحظه که صحبت می‌کنیم، هنوز اخبار خوبی به دست ما نرسیده که پاپوین جمهوری اسلامی در کاپ ۲۹ برقرار شده است. ما می‌خواهیم بتوانیم همه توان و ظرفیتی که داریم را آنجا نشان دهیم و در آینده هم این ارتباط را مستمر و قوی‌تر کنیم. ممکن است پتروشیمی‌ای مثلاً در فرمولش کاری کرده باشد که حالا کمتر شود یا هفته تجدیدپذیر مثلاً احداث کرده باشد

اجلاس جهانی کاپ ۲۹ چه میزان در بحث انرژی‌های تجدیدپذیر تأثیرگذار خواهد بود؟

این تنها همایش بین‌المللی دنیا در رابطه با گرمایش زمین و کاهش گازهای گلخانه‌ای است. همه افرادی که در دنیا روی این موضوع کار می‌کنند و پروژه تعریف می‌کنند، دانشگاهی، دولتمرد، صاحب پروژه یا دانشجو هستند. آنجا با یکدیگر دستاوردهایشان را به اشتراک می‌گذارند و بسیار سریع‌تر می‌توانند کمک کنند تا فرمولی جلو برود که رشد و سرعت گرمایش زمین کمتر شود به نظر من این حرکت بی‌ظنبری است که دنیا به‌خوبی آن را انتخاب کرده و هر کس از این قافله جا بماند، بعداً باید نسبت به نسل‌های بعدی جامعه خود پاسخگو باشد

حضور ما می‌تواند، پیام اهمیت‌داری به دنیا دهد که ایران می‌خواهد در معادلات گرمایش زمین حضور و نقش داشته باشد و از تجارب جهانی که در این زمینه وجود دارد، استفاده کند.

تا این لحظه، هنوز اخبار خوبی به دست ما نرسیده که پاپوین جمهوری اسلامی در کاپ ۲۹ برقرار شده است. ما می‌خواهیم بتوانیم همه توان و ظرفیتی که داریم را آنجا نشان دهیم و در آینده هم این ارتباط را مستمر و قوی‌تر کنیم.

چشم‌انداز محمد درویش از تغییرات اقلیمی و نقش ایران در آینده

فرصتی برای بازتعریف جایگاه ایران

در آستانه برگزاری اجلاس جهانی کنوانسیون تغییرات اقلیمی (کاپ ۲۹) در باکو، پایتخت آذربایجان، بسیاری از کارشناسان معتقدند که ایران فرصتی ارزشمند برای بازتعریف خود در عرصه بین‌المللی به دست آورده است. در سال‌های اخیر، ایران با چالش‌های محیط‌زیستی فراوانی همچون خشکسالی، آلودگی هوا و افزایش ریزگردها دست و پنجه نرم کرده است و عدم حضور فعال در اجلاس‌های پیشین، به ویژه کاپ ۲۸، حس پیوندی ضعیف با جامعه جهانی را به وجود آورده است. محمد درویش، کنشگر محیط‌زیست و رئیس کمیته محیط‌زیست یونسکو، بر این باور است که کاپ ۲۹ می‌تواند تریبونی برای نشان دادن اراده و توانایی‌های ایران در مبارزه با تغییرات اقلیمی باشد. او تأکید می‌کند که بهره‌مندی از تجربیات جهانی و همکاری‌های بین‌المللی در زمینه کاهش گازهای گلخانه‌ای، تنها با برداشت تحریم‌ها ممکن خواهد بود.

نازنین ناصری

ایران به شدت نیازمند به‌روزرسانی کیفیت حمل‌ونقل خود برای داشتن حمل‌ونقل پاک و سبز است. برای دستیابی به آنها نیاز دارد که از تحریم‌ها خارج شود تا بتواند مبلان شهری خود را از خودرو محوری به بوم‌محوری تغییر دهد، مترو و اتوبوس‌های باکیفیت و برقی، دوچرخه‌های برقی و اشتراکی وارد کند. تهیه این موارد به کمک‌های بین‌المللی در زمینه رفع تحریم‌ها نیاز دارد تا مصرف سوخت کمتر با داشتن خودروهای باکیفیت را رقم زند و به سمت مصرف سوخت برقی و هیبرید سوق پیدا کند. رئیس‌جمهور ایران با صداقت و شفافیت می‌تواند بگوید که شما اگر راست می‌گویید و خطر تغییر اقلیم و گرمایش جهانی برای شما مهم است، باید از سبزه‌جویی با جمهوری اسلامی ایران دست بردارید و برای رسیدن به یک هدف مشترک بگذارید ما نیز توافق خود را اعلام کنیم. بگوید اگر شما راست می‌گویید که همه ما مسافران یک قایق هستیم و اگر این قایق سوراخ شود همه آسیب می‌بینیم، پس چرا همچنان با سخت‌گیرانه‌ترین شرایط ایران را تحریم می‌کنید و اجازه نمی‌دهید به وظایف و تعهدات خود مطابق با کنوانسیون پاریس عمل کنید. ایران می‌تواند بگوید شما دروغ می‌گویید و دم از محیط‌زیست و تاب‌آوری کره زمین می‌زنید، اما برای شما مواردی دیگر مهم‌تر از محیط‌زیست است. این تریبون باید بتواند افکار جامعه جهانی را متوجه خباثت جامعه بین‌المللی در این حوزه کند

آلودگی هوا کشته می‌شوند. آلودگی هوا منجر به عوارض دیگری از جمله باعث تشدید پرخاشگری، کم‌تحملی، نزاع‌های خیابانی و افسردگی می‌شود. این موارد باعث می‌شود هیچ کشوری نتواند از حداکثر کارایی خود برخوردار شود

شما فکر می‌کنید که کاپ ۲۹ حرکت به‌سوی بوم‌محوری را تسهیل خواهد کرد؟ به نظر شما دولت‌مردان و سیاست‌گذاران به‌اندازه کافی بر روی برنامه‌های حمل‌ونقل پاک و سبز سرمایه‌گذاری کرده‌اند، و چه تغییراتی نیاز است؟

تقویت کسب‌وکارهای سبز و اقتصادی که به‌شدت آب‌گریز است، سهم خود را در سطح جهانی در انتشار گازهای گلخانه‌ای انجام دهد. ایران مشکل ناترازی انرژی را در سال‌های اخیر داشته و مجبور به استفاده از سوخت مازوت شده که یکی از بدترین سوخت‌هایی است که انتشار گازهای گلخانه‌ای را به‌شدت افزایش می‌دهد. از طرف دیگر ۱۱.۲ میلیارد دلار خسارت آلودگی هوا را متحمل می‌شویم. حدود ۵۰ هزار نفر از هموطنان ما در اثر آلودگی هوا سالانه جان خود را از دست می‌دهند. حدود هشت درصد آسیب به چنین در ایران گزارش شده که یکی از بالاترین ارقام است. در پایتخت ایران در سال نه هزار نفر در اثر

به تکنولوژی‌های روز دارد. به‌عنوان مثال، ما باید بتوانیم از نیروگاه‌های حرارتی و سیکل‌های ترکیبی به سمت نیروهای خورشیدی، بادی، جزر و مدی حرکت کنیم که پیش‌نیاز آن‌ها داشتن تکنولوژی روز است

در کاپ ۲۹ چه اهدافی را دنبال می‌کنیم؟
در دوره دوازدهم ریاست‌جمهوری قرار بود یک شرکت انگلیسی نیروگاه خورشیدی با ظرفیت ۱۰۰ مگاوات در سیرجان در استان کرمان راه‌اندازی کند، بعد از خروج آقای ترامپ از برجام این شرکت نیز کار خود را رها کرد. ایران می‌خواهد بگوید اگر می‌خواهید ۱۲ درصد از انتشار گازهای گلخانه‌ای را کم کنیم باید به من کمک کنید. کاپ ۲۹ تریبون مناسبی است تا ایران از طریق آن بتواند توجه افکار عمومی را به خود جلب کند. باتوجه به این‌که ایران یک درصد جمعیت جهان را دارد؛ اما جز هفت‌کشور اول انتشاردهنده گازهای گلخانه‌ای است و کارنامه مطلوبی در این حوزه ندارد. برای این‌که ایران بتواند به هدف خود در کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای برسد، جامعه جهانی باید به ایران کمک کند

نمایندگان ایران در کاپ ۲۹ باید چه نکاتی را برای جلب‌توجه جهانی مطرح کنند؟

مهم‌ترین سخنی که آقای پزشک‌بان باید بگوید این است که ایران مسئولیت‌پذیر بوده و همواره نگران خطرات تغییر اقلیم و گرمایش جهانی است و اگر از حصار تحریم‌ها خارج شود، می‌تواند مسئولیت‌های خود را به‌عنوان یک کشور قدرتمند و مؤثر در این کره خاکی ایفا کند. جامعه ایران نسبتاً جوان است و در سطح منطقه بالاترین سرانه دانشجو و اساتید دانشگاهی را دارد و اگر این فضا و مجال به آن داده شود، می‌تواند با

مبنای کنوانسیون تغییرات اقلیمی چه بود؟

پس از پروتکل کیوتو جهان به این نتیجه رسید که برای مقابله با خطر گرمایش زمین راهی جز کاهش انتشار میزان گازهای گلخانه‌ای وجود ندارد. اجلاس‌های جهانی متعددی برگزار و در نهایت توافق‌نامه پاریس در سال ۲۰۱۵ به تصویب رسید که کشورهای جهان بر مبنای آن توافق کردند تا سال ۲۰۵۰ میزان انتشار گازهای گلخانه‌ای به جو را به صفر برسانند. امسال کاپ ۲۹ در باکو برگزار خواهد شد و ایران نظر قرار است که در آن شرکت کند

چرا دولت سیزدهم در کاپ ۲۸ حضور مؤثری نداشت؟

به دلیل این‌که اسرائیل در کاپ ۲۸ شرکت کرده بود، نمایندگان دولت سیزدهم از شرکت در آن امتناع کردند، اما باتوجه به این‌که اسرائیل همیشه در این اجلاس‌ها شرکت می‌کند، عدم حضور رئیس‌جمهور و نمایندگان ایران در این اجلاس‌ها می‌تواند حقوق ایران را در این میان پایمال کند. امسال ایران برای اولین بار در عالی‌ترین سطح کشور می‌خواهد در کاپ ۲۹ شرکت کند و سخنان زیادی برای گفتن دارد. البته ایران جزو کشورهایی است که معاهده این کنوانسیون را امضا نکرده و این در حالی است که اکثر کشورها آن را امضا کرده‌اند

شرط ایران برای امضای معاهده کنوانسیون تغییرات اقلیمی چیست؟

شرط ایران برای امضای آن خروج از تحریم‌ها است تا بتواند تغییرات مناسب خود را به ثمر برساند. این شرط خیلی هم بی‌ربط نیست. چرا که بسیاری از کارهایی که کشورها باید انجام دهند تا بتوانند انتشار گازهای گلخانه‌ای را کاهش دهند نیاز

